

Kako so Zaplankarji konja kupili.

Ko je Kavka odšel, so ata župan Teleban ostali vsi zamišljeni. Sedli so za mizo in si dolgo belili glavo s tem težkim vprašanjem, ali naj kupijo konja ali ne. Odločitev res ni bila lahka in imela je dalekosežne posledice. Konj je konj, lepa stvar, denar je denar, redka stvar, župan v Zaplankah je gospod župan, tudi to je res, cigan je pa cigan, to je pa še bolj res ... Vse to se je županu Telebanu mešalo po glavi in jim ni dalo miru. Prav za prav pa to ni samo njihova osebna zadeva, to se tiče celih Zaplank, zato so za prvo silo sklenili, da morajo še nocej sklicati občinsko sejo ... Šli so torej na vas in poklicali občinske može.

»Vsi in točno, silno važna, nujna in neodložljiva zadeva!«

Zvečer so se zbrali pri atu županu Telebanu vsi zaplankarski odličnjaki in veljaki. Razume se, da so bili zelo radovedni, kaj neki imajo gospod župan, da so jih tako nemudoma sklicali na sejo. Vse mogoče so ugibali, a uganiti seveda nihče ni mogel.

Ata župan Teleban so slovesno in z zaskrbljenim obrazom sedli za mizo in pritiskali na zvonec. Nastala je grobna tišina, nihče se ni ganil.

»Otvarjam občinsko sejo in pozdravljam vse občinske odbornike, ki ste se tako polnoštevilno odzvali mojemu vabilu. Program današnje seje je kratek in silno resen. Stvari nikakor nisem mogel urediti sam, ker je preveč resna in važna za našo občino. Dobili smo namreč lepo ponudbo, kupili bomo — konja! Vsi se moramo prav živó zavedati, da bi bil to ogromen napredek naše vasi in slavne občine in da bi bila ta pridobitev največja, kar smo jih doživeli kdaj v naših slavnih Zaplankah.«

Občinskim možem so se zjasnili obrazi in globoko so se oddahnili. Oči so se jim posvetile, kakor da jih je obsijala topla luč. Pred njimi je v mislih vstajala podoba nečesa lepega, nepojmljivega, nedosežnega — konj ... O srečne Zaplanke, niste še videle tega čuda! Svojega konja bomo imeli. Zdaj je samo cigan na redke čase prignal nekaj, kar je bilo podobno nekakšnemu konju.

»Pomisлити je treba, možje moji, kako nam bo v prvi vrsti olajšan promet. Konj lahko pelje tri voze hkrati. Četrť ure, pa sem v Ljubljani. Pa postavili bi se kot še nikoli. Seveda, ta reč pa stane denarja, pa bi že občina zmogla nekaj stotakov. Res ni to majhen denar, bomo pa drugod malo črtali. Ali je prav, možje?«

Možje so samo modro prikimali, kajti ni se še zgodilo, da bi ata župan ne uganili prave. Vsi so živeli samo v sladki misli, da bodo zdaj imeli konja ...

»Kje pa imate tistega konja, ata župan?« si je drznil nekdo vprašati. Vsi so dvignili glave, ata župan so se pa nasmehnili.

»Kje? To je pa moja stvar. Človek je bil tukaj in mi ga je ponudil. Jutri, če vam je prav, ga bomo pa imeli!«

»Bravo, ata župan! Živio konj!« so vzkliknili možje in vstali.

»Zaključujem današnjo sejo. Konja bom imel jaz za svoja uradna pota, drugače bo pa z njim lahko vozil vsak pošten Zaplankar!«

»Tako je, živio konj!« so pribili možje.

*

Ko so drugo jutro zaplankarski petelini komaj odpeli Zaplankarjem dobro jutro in ko so še vse Zaplanke spokojno počivale, je cigan Kavka

potrkal na vrata pri atu županu Telebanu. Župan Teleban so se prestrašili. Kdo neki jih išče tako zgodaj? Vstali so in tekli na prag, še prej pa so pogledali skozi okno, če niso nemara neki nepridipravi...

Bil je Kavka.

»Za božjo voljo, kaj pa je vendar?« so ata župan vzdihnili precej nejevoljni.

»Jaž šem, jaž, ata župan, nič še ne ražburjajte. Konja šem pripeljal, konja, lepega, ždravega, mladega, šele štiri leta je štar, kakor nalašč za vaš!«

Ko so se ata župan spomnili na konja, jih je v hipu minila vsa slaba volja, čez zaspani obraz jim je šinil prijazen smehljaj. Oh, je vendar enkrat napočilo tisto jutro, ko bodo dobili konja, vso dolgo noč so se ata župan v sanjah vozili s konjem v lepi kočiji po Zaplankah in po Ljubljani, ljudje so jim ploskali in se jim čudili, da imajo takega lepega konja in da se tako lepo vozijo. Imeli so neko sejo v Ljubljani. Veliko ministrov, poslancev, županov je bilo, pa nihče ni imel konja, sam ljubljanski župan je prišel peš, ata župan Teleban iz Zaplank so se pa z vozom in konjem pripeljali prav v velikansko dvorano, kjer je bila tista seja. Vsi v dvorani so vstali in mu navdušeno ploskali, viharnega navdušenja ni hotelo biti konec, zborovalci so ata župana Telebana takoj izvolili za predsednika ali kaj že in to samo zaradi konja!

Smejali so se torej, da se jim je tresel trebušček, a nenadoma jim je šinila v glavo sumljiva misel:

»Ti, Kavka, poslušaj!«

»Pošlušam, ata župan!«

»Kje pa si konja ukradel?«

»Kaj? Jaž? Ukradel? Bog naš varuj, ukradel ga pa nišem! Naj me na meštu muha požre, če šem ga ukradel! Pošteno šem ga kupil in drage novče šem dal žanj! Taki konji nišo žaštonj! Med brati je vreden dvajset tišoč, jaž ga vam pa dam za en šam tišoč, pošteno!«

»Kje pa ga imaš?«

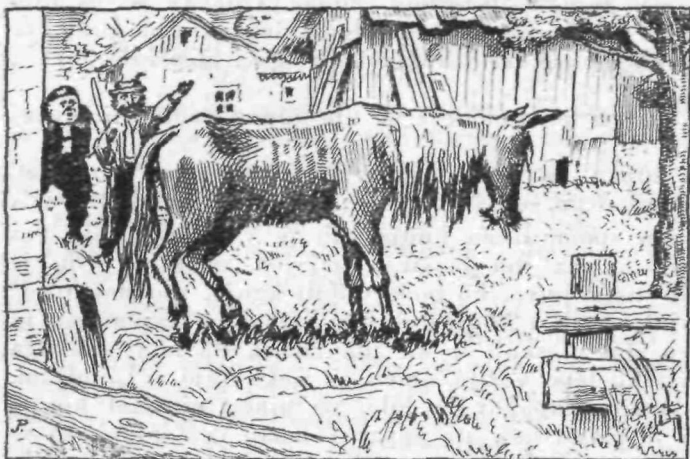
»Šaj reš, šaj reš, še pokažem ga ne. Tamle za hišo še malo paše, kar pojdite ga pogledat!«

Zavila sta okrog ogla in tam se je res pasel konjiček, ki ga je pripeljal Kavka. A ta pogled je bil žalosten. Žival se je res pasla, a komaj je stala na nogah, najbolj močna je še bila v kosteh, ki so se ji povsod videle, posebno rebra so bila skoraj zunaj kože. Konj je dvignil glavo in pokimal kakor v pozdrav proti ata županu. Ata župan so gledali in skimali z glavo.

»E, ljubi Kavka, ta konj je pa komaj vreden svojega imena! Poglej ga, saj komaj stoji, mršav je, da se Bogu smili. Kaj naj počnem z njim! Pa še prodajal bi ga! Ti cigan ciganasti, vesel bodi, če bi ga kdo hotel zastonj!«

»Da vam rečem, nište še videli takega konja! Reš da prav rejen ni, šaj ne more biti pri meni, nimam mu kaj dati. Pri vaš bo pa drugače. Dobro ga hranite in čež tri dni bo to najlepši konj na švetu. Šaj je ždiav in vse jé, kar mu dašte. Če ga vam dam za tišoč, je to toliko kot žaštonj, mi lahko verjamete, šaj to ni prvi moj konj. Do smrti še bošte kešali, če ga ne vžamete. Neki bogati trgoveč, tri dni od tukaj, me je tako lepo prošil, naj mu ga prodam, in dva tišoč mi je ponujal žanj, pa ga nišem hotel puštiti, ker šem rekel: Gošpod župan v Zaplankah bo dobil tega konja in nihče drug na švetu!«

Konj se je atu županu v resnici zdel nekam sumljiv, a so se kmalu potolažili. Če še ni debel, pa še bo! Pri ciganu se res ne more rediti.

Ata župan Teleban ogleduje konja.

Župan mu bodo pa znali drugače postreči. V peči se bo kuhalo zanj! Če vse Zaplanke stradajo, konj se bo zredil in potem mu res ne bo para na celém svetu. Strah je kar odveč, še strmele bodo Zaplanke, strmel bo svet nad čudovitim konjem!

»Koliko pa zdaj hočeš zanj?«

»Koliko, šaj šem povedal!? Oni mi je ponujal dva tišoč, vam ga dam za

šmešno čeno, žadnjo čeno šamo tišoč. Prav žadnjo čeno!«

»Ali si neumen, Kavka? Tri sto je preveč.«

»Ne morem, ne morem, gošpod župan, pa ne morem! Jaž šem ga plačal še draže. Vešte, koliko šem dal zanj? Petnajšt što! Pod tišoč ga ne morem dati pa amen! Benk, ali mišlite, da še taki konji na česti pobirajo?«

»Ne bodi vendar tak! Ali misliš, da ti bom dal za to kljuse kar cele Zaplanke? Naka, Kavka, gospoda župana pa ne boš naplahtal! Dam ti tri sto pa sva zgovorjena!«

»Ali še nič ne bojite, da vaš božja štrela udari, ko tako govorite! Šedem što!«

»Štiri sto!«

»Šešt što!«

»Pet sto!«

»Benk, pa petšto, dobro je!«

Pogodba je bila gotova. Ata župan Teleban so šli v hišo in poiskali ključe od miznice. Odprli so in šteli denar. Vsak stotak so sproti pobožali in ga ogledovali. Skoraj vse je šlo, v občinski blagajni ni ostalo denarja niti za cel stotak več. Škoda je denarja, toda ata župan imajo sladko zavest, da imajo konja, in to pomeni več kakor nekaj stotakov v občinski blagajni! Previdno so spet zaklenili in odšli ven. Kavki so se roke kar tresle, ko je vzel denar, saj toliko denarja še videl ni nikoli, zdaj ga pa ima v svojih rokah!

»Prepočeni, ata župan, prepočeni šem ga dal,« je vzdihoval Kavka, a srce se mu je smejalo kot še nikoli. Stisnil je denar v žep in se prijazno poslovil. Počasi je zavil proti oglu, potem se pa ozrl nazaj, če ga ata župan morebiti še vidijo. Pa so se že umaknili nazaj v hišo. Tedaj pa Kavka pot pod noge in je tekkel, tekkel na vso moč, kar so mu dale stare kosti. Ustavil se je šele pri šotorišču in tam ves zasopljen začel kričati, da so drugi cigani, ki so še spali, planili iz svojih šotorov in vsi preplašeni spraševali, kaj neki se je zgodilo. Kavka je pa kričal na vse grlo, da bi si bil usta kmalu do ušes pretrgal:

»Hitro, hitro! Vše skupaj žmečite, vse brž pošpravite, da gremo naprej! Takoj moramo naprej!«

»Tak povej nam, Kavka, kaj se je zgodilo? Ali gredo žandarji?«
 »Konja šem prodal županu za pet što, konja! Hitro odtod!«
 »Živio Kavka, živio župan, živio konj, zhogom Zaplanke!« so krik-
 nili cigani in se hitro pričeli odpravljati.
 Čez pol ure so bili cigani že daleč od Zaplank in ni jih bilo več
 nazaj ...

(Dalje.)

Viktor Pirnat:

Tamkaj v Gorjancih ...

*Tamkaj v Gorjancih je radost doma,
 vsak se zabava, kot ve in kot zna:
 srnice skačejo, zajčki beže,
 palčki si mažejo s salom brade.*

*Kadar v vrhovih razsaja vihar,
 tem domačinom to malo je mar,
 rajajo, plešejo, se veselé,
 burje in mraza se nič ne bojé.*

*Gori v cerkvi se stara Miklavž,
 doli v pečinah pa spleta grdavž,
 črna hudoba, za paglavce koš —
 z njim se seznaníš, če priden ne boš!*

*V gori temačni tam dremlje Matjaž —
 silne vojščake njegove poznaš —
 meč njegov strašni postane nam drag,
 ko pod Gorjanci ne bo nič več srak.*

*Tako življenje je tamkaj doma,
 osak se zabava, kot ve in kot zna:
 srečni so eni, ko drugi drhté,
 tretji pa dremljejo ali smrčé.*

Francè Horvat:

Ta sosedov Tonček.

*Ta sosedov Tonček
 je dobil balonček,
 pisan kot metuljček,
 svetel kakor sonček.*

*Vzel je drobno nitko,
 ga za grm privezal —
 glej — je kos priletel
 in je nit pretrgal.*

*Pod nebo visoko
 splaval je balonček;
 zrl za njim otožno
 je sosedov Tonček.*